

แบบ สอน อ่าน จินตกระวีนิพนธ์

กรม ราชบัณฑิต



ดอกกล้วย สภาลิต

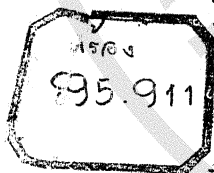
พิมพ์ครั้งที่ ๕๐,๐๐๐ ฉบับ

ว.ศ. ๑๓๐

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๔ สตางค์

โรงพิมพ์อักษรนิติ

บาง ชนพรหม



แบบสอนอ่าน จินตกระวี นิพนธ์

กรมราชบัณฑิต



ดอกลีกล้วยสุภาดิศ

พิมพ์ครั้งที่ ๕๐,๐๐๐ ฉบับ

ร.ศ. ๑๓๐

ปกกระดาษราคาเดิมละ ๔ สตางค์

โรงพิมพ์ อักษรนิค

บางขุนพรหม

แจ้งความกระทรวงธรรมการ

หนังสือฉบับนี้ เป็นหนังสือที่กระทรวงธรรมการได้ให้
กรมราชบัณฑิต จัดพิมพ์ขึ้น เพื่อให้เป็นหนังสืออ่านประกอบ
ประโยชน์แก่การศึกษาทางหนึ่ง มีหลายเรื่องในพวกเดียวกัน
จัดเป็นตำรับหนึ่ง ให้ชื่อว่า “หนังสือสอนอ่านจินตกรรมนิพนธ์”
เพราะเป็นหนังสือที่ ท่านจินตกรรมได้แต่งก่อนได้ร้อยกรองไว้ด้วย
ถ้อยคำอันไพเราะ ได้เลือกที่โวหาร และวิธีประพันธ์แปลก ๆ
คัดลอกตอนมาพิมพ์ขึ้นเฉพาะเป็นเล่มเล็ก ๆ เพื่อให้บรรดา
แก่นักเรียนที่จะซอหาไปเล่าเรียน และได้ตั้งใจตรวจอักษรและ
วรรคตอนโดยตลอด อาจารย์จะใช้สำหรับให้นักเรียนหัดอ่าน
ก็ได้ ให้เรียนศัพท์ก็ได้ บอกให้เขียนหรือเลือกใช้เป็นแบบฝึกหัด
ไวยากรณ์ ฝึกหัดการย่อความ เรียงความในการแต่งหนังสือก็ได้
ทั้งจะได้เป็นเครื่องบำรุงความรู้ให้เจริญกว้างขวาง คือ
เมื่อมีหนังสืออ่านหนังสือเรียนมากอย่าง นักเรียนก็จำต้อง
ได้เห็นมากได้ยินมากไป ตั้งแต่เวลาเล่าเรียน แก่ให้รู้

ถือเอาเป็นแบบเรียนแต่เฉพาะฉบับที่ กรม ราชบัณฑิตได้จัดพิมพ์
ขึ้น เพราะเจ้าพนักงาน ต้อง ตรวจ แก่ ใบพิมพ์ เดิมๆ
คราวที่จะสั่งให้พิมพ์ จึงจะยอมให้เป็นฉบับสำหรับเล่าเรียน
ห้ามมิให้นักเรียนทั้งหลาย ใช้นั่งต่อ เรืองเคียงกันซึ่งไม่ได้พิมพ์
ด้วยคำสั่ง ของ กรม ราชบัณฑิต อัน กรม ราชบัณฑิตไม่ได้รับ
รองว่าถูกต้องนั้น เป็นฉบับเรียนเป็นอันตราย

กระทรวง ขรรพการ

วันที่ ๒๑ มิถุนายน รัตนโกสินทร ศก ๑๓๐

วิสุทธิวรวิทย์ศักดิ์.

คำนำออกสร้อยสุภาสิต

หนังสือเรื่องนี้ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ
แต่ครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนเด็ก ได้ทรงจัดให้
จิตรกรวิทนต์หลายช่วยกันแต่งขึ้น แล้วจัดพิมพ์ขึ้นสำหรับโรง
เลี้ยงเด็กเพื่อให้เด็กได้ร้องเล่น โดยทรงพระดำริเห็นว่าถ้อยคำ
ที่รวบรวมกันเป็นบทบาท สำหรับเด็กร้องกันเล่นอยู่ตาม
ธรรมดาชาวบ้านเป็นบทขึ้นๆอยู่ แต่ในบทหนึ่งๆ ข้อความ
ย่อมเหลวไหลเลื่อนเปื้อน ค่อนข้างไม่ดี เช่น “กระเถยเถย ละ
กุ่มกุ่ม มุกมุก” เป็นต้น จึงทรงแปลเอาแต่ข้อของบทเดิมๆ
ซึ่งเด็กร้องๆ เล่นอยู่นั่นเอง มาเป็นเค้าแต่งเรื่องขึ้น ผสม ให้
มีใจความ เป็นเครื่องสอน ประกอบด้วยเพื่อให้ร้องเล่นเป็นประโยชน์
มาบัดนี้กระทรวงธรรมการเห็นว่าเป็นเรื่องที่แต่งดีควรจะเป็นหนังสือ
สอนอ่านของเด็กนักเรียนชั้นมูลศึกษาได้ จึงได้กราบทูลขอ
ประทานอนุญาตเอา มาพิมพ์ใช้เป็นหนังสือเรียนสามัญ
โปรดประทานอนุญาต และได้ทรงตรวจแก้ไขเพิ่มเติม
จากฉบับเดิมอีกบ้างเล็กน้อย คราวนี้จึงได้พิมพ์ขึ้นเป็น
หนังสือสอนอ่าน สำหรับกระทรวงธรรมการเป็นครั้งแรก

ดอกสร้อย

๑ บทเขี้ยว บท ดอก สร้อย ไซ้แต่งให้เต็กน้อยเจ้า
สรวลเสี จงร้องเล่น เป็นเวลา ผ่อน ฮาเฮ แทนคำ
ลำยี่เกที่จำ มา อันยี่เกลามก ตลกเล่น รำเต้น
สิ้นอาย ขาหย่น้ำ ไม่ควร จะ จด จำ เป็น ตำรา
มัน จะ พา เลียคนบ่นปี เอย ๗๖
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์
ร้อง ตำ ร้องรำทำ

แมวเหมียวแยกเขี้ยวยิงฟัน

๑ แมว เขี้ยว แมว เหมียว รูป ร้าง ประ เปรี้ยว เป็น
นักหนา ร้อง เรียก เหมียวๆ เตียว ก็ มา เกล้า
แข่งเกล้า ขาน้ำเอ็นดู รู้จักเอา รักเข้า ต่อ ตั้ง
คำๆ ข้างนี้ ระวงษ์หนุ ควรนับว่า มัน กตัญญู
พอดู อย่างไว้ไว้ใจ เอย ๗๗
นาย ทัด เปรี้ยว แดง ร้อง ตำ แหก วรรณ

ตั้งไข่ล้มล้มไข่กิน

๑ ตั้งไข่ ตั้งไข่ จะ ตั้งไข่ ไข่ กลม ก็ ล้ม ลั่น ถึง
 ว่าไข่ ล้ม จะ ต้ม กิน ถ้า ตก ดิน เสีย ก็ อุด หมด ฝีมือ
 ตั้งใจ เรานี้ จะ ดี กว่า อุด หัก อ่าน เขียน เรียน หนึ่ง
 ลือ ทั้ง วิชา สาระ พัด เพียร หัก ปรี๊ด อย่า ตั้ง คือ
 ตั้งไข่ ร้าไร เอ๊ย ๗๕

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์
 ร้องรำทำเพลง

นกขมิ้นเหลืองอ่อน

๑ ปักเขี้ยวปักขมิ้น นก ขมิ้น เรือ เรือง เหลือง อ่อน
 ถึง เวลา หา กิน ก็ บิน จร ครั้น สาย ฝน ฝน ร้อน มา
 นอน รัง ความ เคย คั่น ฤดูกาล อุด หัก ไม่ เคย ละ
 พุ่มไม้ ที่ ใจ หวัง เพราะ พาก เพียร ชอบ ที่ มี กำ ลัง
 เป็น ที่ ตั้ง คน รอด ตลอด เอ๊ย ๗๕

หลวงมดโยชานุโยค (นก) แต่ง ร้องรำทำเพลง

จิงโจ้ ไล่ ลำเภา

๑ จิงเอ๋ย จิงโจ้ เล่นไล่ ใน ลำ ลำเภาใหญ่ สุนัข
เห็น ตึง ตึง ชึง สุกใจ จิงไล่ลง น้ำ เพราะ ลำถน
การ สนุก หลุก หลิก ชุก ชิก เล่น เหนื่อย เปลา เรา
เห็นไม่เป็นผล ไหน จะ ล้ม ไหน จะ ถูก เพราะ ชุก ชน
อย่า ถูก ถน เหมือน จิงโจ้ ไล่ เรือ เอย ๆ

นาย ทัด เปரியู แต่ง ร้อง คำ มอญรำดาบ

ชักล้าวมะนาวโตงเตง

๑ ชักเอ๋ย ชัก ล้าว ผล มะนาว ทั้งไป ให้เจ้า แย่ง
ผู้ดี ไฟร์ ชุตมุน ผู้ เป็น แปลง ใคร มี แรง รวบ ค้า
ไม่ วา รด มะนาว นิด แย่งไป ทำไม นี่ เพราะ ว่า
มี เงิน ไร่ ข้าง ใน หนอง ถึง น้อย มาก อยาก ได้ เต็ม
ใจ คอ ไม่ ต้อง ขี้ฉวนใคร ที่ไหน เอย ๆ

นาย แก้ว แต่ง ร้อง คำ ตำลึงชักวัด

ติดอยู่ในรูกะบอก

๑ ตีที่เคี้ย ตีที่ ตู ในเรือในรูข้างอยู่ได้ ชี
 เกียนักหนา ระอาใจ มาเรียกให้กิน หมดไม่
 อยากรบ ชาคีชี เกียน เบียดเบียน แต่เพื่อนบ้าน
 การงาน ตักนิต ก็คิดหลบ ขึ้นเข้าเรา จักหมั้น ประ
 ชันพลบ ไม่ขอพบ ชี เกียนเกลียดนัก เคย ๕๖
 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์
 ร้อง ลำวิสันดาโศก

นกกิ้งโครงเข้าโพรงนกเอี้ยง

๑ นกเอี้ยง นก กิ้งโครง หลงเข้าโพรง นกเอี้ยง
 เกียนเจ้า ของ อ้อย อีเอี้ยง อ้อย อีเอี้ยง สั่งเอี้ยงร้อง
 เจ้าของเขา ว่าหน้าไม่อาย แต่นกยังรู้ผิด รัง นก
 ปราศอยู่รู้พลั้งไม่แม่นยำ แต่ผิดรับผิด พอผ่อน
 ร้าย ภายหลังจาง ระวัง อย่าพลั้ง เคย ๕๗
 พระพิริยธำรา (ทิม) แต่ง ร้อง ลำนกระจอกทอง

เรื่องเล่นสามเส้นลิบหัว

๑ เวื้อเตี้ยเวื้อเล่น สามเส้นเศษควาไม่น่าล้ม
ฝึ พายลงเต็มลำ จำ ตะบม ไปขวางน้ำควา จมลง
กลางวน ทำ ขวางๆ รีๆ ไม่ดีหนอ เทียว
ชด คอ ชดใจไม่เป็นผล จะ ก่อเรื่องเคืองข้อง
หมอง กระมล เกิด ร้อนรน ร้าว ฉาน รำคาญ เอย ฯ

นาย ทัด เปริยณ แ่ง ร้อง ตำตวง พระธาตุ

นกเอี้ยงเลี้ยงควายเถา

๑ นกเอี้ยง นกเอี้ยง บ่าย เบียง ผาก กาย กับ ควาย
ทุ่ง จับ หลัง จิก กิน รัน ยุง ฝ้า บำรุง รักษา อสุภะ
ท่า ตัว น้อย หมาย ฟัง ซึ่ง ผู้ใหญ่ จึง อาศรัย
ควาย เถา ทุก เข้า ค่ำ หน น้อย ร้อย ชั่ง จง ฟัง คำ
ควร จำ อย่าง เยี่ยง นก เอี้ยง เอย ฯ

นาย แก้ว แ่ง ร้อง ตำ แยก ไทร

ไก่แจ้

๑ ไก่เอ๊ยไก่แจ้ ถึงยามขึ้น ๆ แซ่กระ ขึ้นเสียง
 ไก่ง คอ เรือย ร้อง ช้อง ลำเนียง ฟังเพียง บิน เสง
 วังเวงดัง ถ้า ตัว เรา เหล่านี้ หมั่น นึก ถึง คุณครู ผู้
 ฝึกสอน ตั้ง ไม่ มาก นึก สัก วัน ละ สอง ครั้ง คง
 ตั้ง แต่ ศุข ทุกวัน เอย ะ
 หม่อมเจ้าประภากร ทรงแต่ง ร้อง ดำนาง นาค

จำจ๊ะเชื่อเปราะ

๑ จำเอ๊ยจำจ๊ะ เพ้อ เจ้อ เต็มทีไม่มีผล ดอก
 เข็ม ดอก มะเขือ เจื่อ ระคน สืบ สน เรื่อง รว ยาว
 สุดใจ เขา จำ แจจ จำ พาย เทียว ชาย ของ เร่ ร้อง
 ตามถ้ำ แม่ น้ำไหล ชรบ รืบ แจจ รืบ จำ หา กำไร
 จำ ทำไม จำ จ๊ะไม่ตี เอย ะ
 นายทศเบญจัญ แต่ ร้อง คำ ดั้นดา กระทุ้ม

กาเอ๋ยกา

๑ กาเอ๋ย กาท่า รู้จำรู้จักรักเพื่อน ได้เหยื่อ
 เฝือกแผ้วแผ้วเชื่อน รืบเตือน พวก พ้อง ร้องเรียก
 มา เกลื่อน กลุ้ม รุม ล้อม พร้อม พรัก นำรัก
 น้ำใจ กระไร หนา การ เฝือก แผ้วแผ้ว พ้อ หนุง ทุ กาก
 มั่น โอบ อาวี รัก คีนัก เอย ๗๖
 นาย แก้ว แดง ร้อง ดำ จัน ชิม เต็ก

แมลงมุ่มข่มหลังคา

๑ แมลงเอ๋ย แมลง มุ่ม ข่ม หลัง คา ที่ อาศรัย
 ตั้ง สอน ลูก รัก ให้ ชักใบ ลูก ไถล ไม่ ทำ ต้อง จำ ที่
 ได้รับความ เจ็บ แค้น แสน สาส์น เพราะ ชื่น ชัด ถ้อย
 คำ แล้ว ช้า หนี เต็กเอ๋ย เจ้า อย่า เป็น ดัง เช่น นี้
 สิ่ง ไม่ ดี ครัว ว่า อย่า ทำ เอย

หดวง ประชุม บรรณ ตำร (พน) แดง ร้อง ดำ มอญ ร้อง ให้

กะเกยเลยละ

๑ กะเอี้ย กะเกย อย่าละเลย กังไม่ไว้จนหมื่น
 มากินเข้า เกิดนะเจ้าเข้าจะเย็น ไปมัวเล่นอยู่
 ทำไมใช่เวลา ถ้าถึงยามกินนอนผ่อนผัดนัก
 ก็ซุ่มเก็บไซ้ไม่แกล้งว่า จะท้องขึ้นท้องพอง
 ร้องระอา ต้องกินยา น้ำส้มขึ้นคอ เอย ะ
 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์
 ร้อง ตำคະนา

มตแดง

๑ มตเอี้ยมตแดง เด็กๆ เรี่ยวแรงแข่งขັນ
 ใครกล้ากรายทำร้ายถึงวังมัน ก็วิ่งพรวดพราดกัน
 มาทันที สู้ได้หรือมิได้ใจส่ำหัด ปากกัด
 กันตะยไม่ถอยหนี ถ้าวิ่งเราใครกล้ามาราวี
 ต้องต่อสู้ทอหดเหมือนมต เอย ะ
 นายทักเบี่ยงญ์แต่ง ร้อง ตำพัดชา

ตุ๊กแกตัวพริ้ว

๑ ตุ๊กแก ตุ๊กแก ตับ แก่ แซ่ร้อง กึก ก้อง บ้าน
เหมือนเตือนให้รู้ว่าการ นำรำคาญเสียแท้ ๆ
แต่จริง ๆ อันความลับเหมือน กับ ตับ ที่ตับ แน่
อย่าตีแม่ให้ กระจาย ทั้งชาย หญิง ที่ควรปิด ๆ ไว้
อย่าไหวติง ควรจะ นิ่ง ๆ ไว้ในใจ เอย ๆะ
นาย ทัดเปรียญ แต่ง ร้อง ดำ สระส้ม

กะต่ายติดแล้ว

๑ กระ แก้ว กระต่าย มุ่งหมาย เสาะ หาแต่อาหาร
เผื่อ นิตติดแล้ว ตักทาน ถนอม เชื้อกรรมดี ต้น
คอ จะ ทำ การ สิ่งไรให้พินิจ อย่าคิด แต่ละโมภ
โลก ดาภ หนอ เห็นแต่ได้ ไขว่คว้าไม่รอรอ จะ
ยื่นคอเข้า แล้ว ขาย แก้ว เอย ๆะ
พระบวรวงษเธอ พระองค์เจ้า สุกัญฉิกา ขร ทรงนิพนธ์
ร้อง ดำ คดุ่มโปง

โพงพางปลาเข้าลอด

๑ โพง เข้าย โพง พาง ทอด ขวาง กลาง ลำ น้ำ ไหล
 มัจฉา คาบอด ลอด เข้าไป คิต อยู่ใน ซ้าย ข้าง ตรึง
 ตรา คา บอด อยู่ ประสา ตัว คา บอด อย่า ทำ สอด
 ตา เห็น เช่น ว่า ควร เสี่ยงม เจียม ภัทรว วัค กายา
 อวด ฉลาด พลาด ทำ พา จน เอย ๗๖
 หลวง ประดิษฐ์ อักษร สार (เทศ) แต่ง ร้อง ต้า ดาว แคน

เจ้าการระเกด

๑ เจ้า เข้าย เจ้า การระเกด ชี ม้า เทศ ถือ กฤต จิตร
 เจ้า กล้า เทียบ ระวัง ไฟรี จะมี มา การ รักษา หน้า
 ที่ ดี สุดใจ อัน ถิ่น ฐาน บ้าน ชอง ต้อง รักษา หมั่น
 ตรวจ ตรา เข็น เข้า เอาใจ ได้ อย่า เดิน เลื้อย เผลอ พลัง
 ระวัง ภัย ถ้า หาก ใคร มัว ประมาท มัก พลาด เอย ๗๖
 นาย ทัด เปรียญแต่ง ร้อง ต้า ม้า ย่อง

โมเอไปทะเลเมาคลื่น

๑ โมเอ๋ยโมเอ ไปทะเลเมาคลื่นผืนไม้ไผ่
ให้อ่อนจิตอาเจียนวิงเวียนไป พักอาศัยจอด
นอนก็ผ่อนคลาย อันเมาเหล้าเมายา มักพาผิด
และพาติดทนอยู่ไม่รู้หาย จะเลื่องลือชื่อชั่วจน
ตัวตาย อย่าเมามายบ่นนี้ไม่ดี เออ ๗๕
นายแก้วแต่ง ร้องดำจันดาวดวงเดียว

เที่ยงเต้งเรือลอย

๑ เที่ยงเอ๋ยเที่ยงเต้ง ความแค้นอยู่ในลำแม่น้ำ
ไหล ไม่มีเจ้าของปากครองไป ต้องลอยตามน้ำ
ไหลไปโคลงเคลง เหมือนใครลอยโผล่ไม่ยักหลัก
คนชั่วมักกลุ้มรุมกันคุมเหง ต่อความดีบ่อนคน
จึงเกรง อย่าเที่ยงเต้ง मत นอยจะ ต่อชย เออ ๗๖
นายกัศเปริชญ์ แต่ง ร้องดำต่องเรือ

นกเขาขันแต่เข้าไปจนเที่ยง

๑ นก เขี้ยว นก เขา ขัน แต่ เข้า หลาย หน ไป จน เที่ยง
 ตาม เล้า กุ๊ก แกม แหม ลำ เนียง เสนาะ เลียง เพียง
 จะ รับ รับ รับ รับ อัน มารดา รัก บุตร สุด ถนอม ลู ขับ
 กล่อม ไกว เปด ให้ ให้ หลับ พระคุณ ท่าน ทราบ ชิม
 อ่ำ ถม ถม หนึ่ คำนับ ค่ำ เข้า นะ เจ้า เอย ะ
 พระพิณจลาร (ทิม) แด่ ร้อง ดាំ เทพชาตรี

จันทร์เจ้าขอเข้าขอแกง

๑ จันทร์ เอ๋ย จันทร์ เจ้า ใคร ขอ เข้า ขอ แกง ทอง แห้ง
 หนอ ร้อง จน เลียง แห้ง แหบ ถึง แล็บ คอ จันทร์ จะ รว ให้
 เรา ก็ เปลา่ ตาย ยิ้ม จมูก ท่าน หายใจ เห็น ไม่ ค่ ล่อง จง
 หา ช้อง เลียง ตน รุ่ง รว น ขวาย แม่น เป็น คน เกียจ คร้าน
 พาน กรีก ขวาย ไป มัว หมาย จันทร์ เจ้า อุด เข้า เอย ะ
 นาย ทัด เปรี๊ญ แด่ ร้อง ดាំ พราน ภูมิดัด หน้า เต้า

ข้างข้างตัดเต้าร้าง

๑ ข้างเอี้ยข้างพลาย ร้างกายกำยำล่ำสัน
 กินไผ่ใบตกตกมัน คุตน์โดยหมายว่ากายโต
 มนุษย์น้อยนักหนา ยังสามารถ เขาเขือกบาท
 คล้องติดด้วยฤทธิ์ไฉ่ อย่าถือดีตั้งข้างทำวางโต
 จะยื่นไซ้ติด ปลอกไม้ ออก เอย ะ

นายแก้วแต่ง ร้อง ดำรงตง นอกตามชั้น

จูบแจ่มเฝ้ายร้องเรียก

๑ จูบเอี้ยจูบแจ่ม เจ้ามีแรงควักเข้าเปือกบั้น
 ยายหรือ เห็นจะเป็นแต่เขาเล่าถือ จะยึดถือเขา
 เป็นจริงยังกริ่งใจ ความเลื่องถือต่อๆ ก่อให้จุ่น
 อย่าเพ่อคุณเขื่อนักมักเหลวไหล ควรฟังหูไว้หู
 ดูๆไป พกหินไว้มีคุณกว่านั้น เอย ะ
 หลวงประสิทธิ์อักษรดำน (เทศ) แต่ง ร้อง ดำรง เรือพระนคร

ดูเหว่าไซ้ให้แม่กา

๑ ดูเอ๋ย ดูเหว่า ฝึปากเจ้าเหลือเอก วิเวก หวาน
 ผู้ใด พัง วัง เวง บั่น เลง ลาญ น้ำ สง สาร น้ำ เสี่ยง
 เจ้า เก ลี้ยง กลม เป็น มนุษย์ สด ตี ก็ ที่ ปาก ถึง จน
 ยาก พด จริง ทก สิ่ง สม ไม่ หลอน หลอก ปลอก ปลิ้น
 ด้วย ล้น ลม คน คง ชม ว่า เพราะ เสนาะ เอย ฯ

นาย แก้ว แดง ร้อง ลำ เหมรใหญ่

นกกระจาบหัวเหลือง

๑ นกเอ๋ย นก กระ จาบ เห็น ใบ พง ลง คาบ ค่อย เพียร
 เหน มา สอด สอด ด้วย จะงอย ปาก ของ ตน รว กับ คน
 ข้าง พินิจ คิด ทำ รัง ข้าง ละ เอียด เดียด สลับ ออก ขับ
 ร้อน อยู่ พัก ร้อน นอน ร่วม ได้ สัม หวัง แม่น ทำ การ หมั่น
 พินิจ คิด ระวัง ให้ ได้ ตั้ง นก กระ จาบ ไม่ หยาบ เอย ฯ

นาย ทัด เบญจญ์ แดง ร้อง ลำ ตุ่ม โปง

หน ๆ มาแต่รู้

๑ หน เอี้ย หน หวัง ไว วึ่ง ช่อน ชก กุก กัก ค้อน
 ทับ กับ แจ้ แต้ ตา รัก เพราะ ชวน กไม่ น่า จะ ปราณี่
 จะ กิน ได้ มี ไต้ ก็ ไม่ ว่า ชื่น ผ่อน ผ่า กัด คั่น จน บ่น
 ปี ทำ สิ่ง ไต่ ไช้ ประ โยชน์ แม่น โทษ มี เป็น ไม่ ตี
 ย่ำ ทำ จง จำ เอย ะ

นาย แก้ว แต่ง ร้อง ดำ จั่น ขวัญ ย่อน

โละให้ โละหึก

๑ โอ เอี้ย โอ ละเห่ คิต ถ่าย เท ตื่น นอน แต่ ก่อน ไก่
 ทำ ขนม แข่ง ม้า หา กำไร เกิด ชัด ใจ กัน ใน ครว
 ทั้ง ผัว เมีย ผัว ตี เมีย ต่ำ ท้า ขรม ส้ม ขนม ทั้ง
 ไร่ ไม่ คน เชื้อ กัน หม้อ เกรียม ใหม ไฟ ลวก เล็บ
 ขนม เสีย เพราะ วิชา พ ชาด ทุน เอย ะ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์

ร้อง ดำ จั่น ค่อย หน่อ

ถึงลมอมเข้าพอง

๑ ถึงเฮ้ยถึงลม ไฉน ลมเข้า พอง ทรงไม่เห็น
ถึง ก็มี พัน เขียว เคียว ก็ เป็น มา ลม หนึ่ง ๆ เล่น ไม่
เห็น ควร แม้ ทำ การ สิ่งใด ไม่ ตลอด มา ท้อ ทอด
กลาง คั่น คัด หั่น หวน ทำ ใ้อ้อๆ เอ้อๆ ลง เรว รวน
คน จะ สรรพ บัณฑิต ไม่ ดี เอย ๗๖

นาย ทัด เปรียบ ณัฏฐ์ ร้อง คำ ส้ม ของ มอญ

อิมก่อนดูโขงดูหนัง

๑ อิมเฮ้ยอิมก่อน วิวจะไปดูละคร โขงหนัง ทั้ง
ล่ำรับ คับ ค้อน ไ้ รุ่ง รัง เหมาคณ อิมที่ หล่ง ให้ ล้าง
ข้าม การ เฝ้า เสา เปรียบ กัน อย่าง นี้ มี ดี หนอ
เจ้า พัง เรา ห้าม คบ เพื่อน ฝูง จง อุด ด้ หัก พายาม
รักษา ความ สามัคคี จิต ดี เอย ๗๗

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ทรง นิพนธ์
ร้อง คำ สรรพ ห่วง นอก

ซุ่มซุ่มมรดี

๑ ซุ่มเอ๋ยซุ่มมรดี จะเสียทีก็เพราะเพลิดินจนเดิน
 เลื่อ ระวง์ทนอย่าเป็นคนใจเผอเรอ ระวง์พูด
 อย่าให้เพ้อถึงความใน แม้นใครไม่ระวง์ตั้งเป็น
 หลีก เดินก็มักพลาดพื้นสิ้นไถล พูดก็มักพลา
 แผลอเพื่อเจ้าไป ระวง์ไว้เป็นทุนแม่คุณเคย ๗๖
 นาย ทัดเปรียญแต่ง ร้อง ตำช้าง ประดำเนิน

เด็กเอ๋ยพายนายเอ๋ยโยก

๑ เด็กเอ๋ยเด็กน้อยใหญ่ จงตั้งใจพากเพียร
 เรียนรำ อันความรู้ความดีที่จดจำ จะเฟื่องฟู
 ชูนำไปได้ดี แต่ตั้งใจแจวพายให้นายนั่ง นาย
 ก็ยังรักใคร่ให้สุขี ถ้าตั้งใจไต่หาวิชาทวี คง
 จะมีลาภยศปรากฏ เคย ๗๗
 พระยาวิสูตร สร้อยศักดิ์แต่ง ร้อง ตำตัก